

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2012, Volume: 7, Number: 2, Article Number: 4C0133

NWSA-HUMANITIES

Received: December 2011

Accepted: April 2012

Series : 4C

ISSN : 1308-7320

© 2010 www.newwsa.com

Ruhan Karadağ

Adiyaman University
rkaradag@adiyaman.edu.tr
Adiyaman-Turkey

**TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN TUTUMLARI
VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİ TERCİH NEDENLERİ**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın katılımcılarını Adiyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 82 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemi benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, açık uçlu sorulardan oluşan bir anket vasıtasıyla toplanmış ve içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre daha olumsuz; Türkçe Öğretmenliğinin geleceğine ilişkin algılarının daha karamsar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretmenliği, Öğretmen Eğitimi,
Öğretmenlik Mesleği, Tutum ve Algılar,
Meslek Tercihi

**THE ATTITUDES OF TURKISH LANGUAGE TEACHER CANDIDATES TOWARDS TEACHING
PROFESSION AND THEIR REASONS FOR SELECTING THE TEACHING PROFESSION**

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the Turkish Education teacher candidates' attitudes about the teaching profession and their reasons for selecting the teaching profession. The participants of the study consisted of 82 teacher candidates in Department of Turkish Education at Adiyaman University. Qualitative research methods were adopted in the study. Data for this study was collected through a questionnaire composed of open-ended questions and analyzed through the content analysis technique. According to the study results, it was found that, the fourth grade teacher candidates had attitudes more negative about the teaching profession compare to the first grade teacher candidates; also, their perceptions about the future of Turkish teaching are more pessimistic.

Keywords: Turkish Language Teaching, Teacher Training,
Teaching Professions, Attitudes and Perceptions,
Choice of Profession

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Günümüzde küreselleşme, yaşam boyu eğitime artan gereksinim, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda yaşanan değişimler birçok sistemi etkilediği gibi eğitim sistemini de etkilemekte ve bu sistemde birçok değişimi zorunlu kılmaktadır. Eğitim sistemi, bilgi toplumlarının gerektirdiği niteliklere sahip, her düzeyde ve alanda kalkınmanın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış bireylerin yetiştirilmesinde, toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel devamlılığının sağlanmasında en önemli işleve sahiptir. Eğitim sisteminin niteliği ise bu sistemin işlevlerini etkili bir biçimde yerine getirebilecek niteliklere sahip öğretmenlere bağlıdır.

Öğretmenlik mesleğinin taşıdığı anlam ve kapsamı ile ilgili çok sayıda tanımlamanın varlığından söz etmek olanaklıdır. Senemoğlu (2007) öğretmenlik mesleğini sanat yönü de olan, eğitim bilimlerinin bulgularına dayalı olarak gelişen bir davranış değiştirme mühendisliği biçiminde tanımlarken, Alkan (2000: 202) ve Erden (1998: 27) bu mesleği eğitim sektörü ile ilgili sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan, akademik ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel statüde bir uğraşı alanı; insan davranışlarını ve yeteneklerini geliştiren bir davranış ya da performans mühendisi olarak tanımlamaktadır. Statü ve saygınlığı, ülke ve kültürler göre değişmekle birlikte öğretmenlik, doğrudan insanla ilgili bir meslek olması nedeniyle, yalnızca bir meslek kapısı olarak değil, aynı zamanda kutsal bir meslek olarak görülmektedir (Şişman, 2005: 5). Bu yönüyle bakıldığında öğretmenliğin bireylerin ve toplumun yaşam ve gelişimlerinin biçimlendirilmesinde en önemli meslek olduğu görülmektedir.

Öğretmenlik bireysel, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik boyutlu, profesyonel statüde bir eğitim mesleğidir. Bireylerin ve toplumun yaşam ve gelişim biçimini şekillendiren ve toplumların geleceğine yön veren önemli bir meslektir (Alkan, 2000: 202). Öğretmenlik, bilgi, beceri gibi bilişsel alan yeterliklerini gerektirmesinin yanı sıra tutum ve davranış gibi duyuşsal alan yeterliklerini de gerektirmektedir (Varış, 1998: 118). Eğitim sisteminin en önemli ögesi olan öğretmen, nitelikli bir eğitimin sunulmasında ve nitelikli bireylerin yetiştirilmesinde çok önemli bir role sahiptir (Kavcar, 1999: 1). Bu bağlamda, öğretmenlik mesleğine adım atan öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin olumlu tutum ve değerler kazanmaları, olumlu algılara sahip olmaları, meslek yaşamlarındaki başarılarının belirleyicisi olarak görülmektedir.

Mesleğe karşı güçlü bir bağlılık duygusu, öğretmenlikle ilgili niteliklere sahipliği açıklayan önemli faktörlerden biridir. Öğretmenlik mesleğini benimseyen ve bu mesleğin bir üyesi olmaktan gurur duyan öğretmenler, mesleğin gerektirdiği temel nitelikleri de üzerinde taşıyor demektir. Bu nitelikler öğretmenin mesleğini algılayışıyla doğrudan ilgilidir (Acat ve diğerleri, 2004: 29). Öğretmenler gerek öğrencilik dönemlerinde gerekse mesleki yaşamları boyunca edindikleri deneyimlerle, kendi meslek anlayış ve algılarını oluşturmaktadır (Can, 1987: 160). Bir öğretmenin mesleki formasyonuna ilişkin algı düzeyinin yüksek olması, meslek yaşamında yeni öğretim tekniklerini ve kaynaklarını kullanabilmesini, etkili öğretim stratejileri geliştirebilmesini, öğrenci performansını takip edebilmesini ve etkili iletişim becerilerine sahip olmasını sağlamaktadır (Üredi ve Üredi, 2007: 313). Öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumların oluşması; adayların giriş davranışları, mesleği severek seçmeleri, ilgileri ve o mesleği yapabileceklerine olan özgüvenlerini oluşturur (Pehlivan, 2006). Ayrıca öğretmenin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu onun öğretmenlik mesleğini nasıl

algıladığını da yansıtacaktır (Üstün, Erkan ve Akman, 2004: 129). Bu nedenle öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları mesleğin gereklerini yerine getirmede büyük önem taşımakta (Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu, 2009: 77) ve öğretmen adaylarının mesleki davranışlarını yönlendirmede oldukça etkili olmaktadır (Temizkan, 2008: 464).

Eğitim sisteminin en önemli ögesi olan öğretmenin, mesleğinin bütünlüğünü kavrayabilmesi ve mesleğin bilimsel, profesyonel ve toplumsal boyutlarıyla saygınlığını artırıcı davranması, mesleğin sosyal yönden statusünü yükseltmeye katkıda bulunması gerekmektedir (Alkan, 2000: 203). Öğretmenlerin bu niteliklere sahip olabilmeleri de hizmet öncesi ve hizmet içindeki temel gereksinimlerinin karşılanmasına bağlıdır. Öğretmenlerin nitelikli ve yeterli bir öğretmen eğitimi almış olma, yaşanılabilir gelir düzeyi, iş güvenesi, yapıcı, destekleyici, işine yabancılaştırmayacak ve kararlara katılımı sağlayacak iş/çalışma ortamı; eşitlikçi, demokratik, hukuksal atama-yükselme-yer değiştirme süreçleri gibi gereksinimleri bulunmaktadır. Öğretmenlerin bu gereksinimlerinin karşılanmaması, öğretmenlik mesleğini çekici bir meslek olmaktan uzaklaştırmakta ve öğretmenin sistemden soğumasını ve sisteme yabancılaştırmasını hızlandırmaktadır (Okçabol, 2005, s.232-233).

Öğretmen niteliklerinin gelişmesi ve profesyonel bir öğretmen kimliği kazanmaları onların mesleğe ilişkin olumlu algılara sahip olmaları ile paralel gelişen bir olgudur. Bu nedenle öğretmen adaylarının mesleki algılarının belirlenmesi, onların bilimsel, eğitsel ve bireysel yeterliklerini artırarak mesleki gelişimlerine katkı sağlama, mesleki doyum sağlama olanağı verme ve performanslarını geliştirme konusunda önemli katkılar sağlayacaktır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Nitelikli öğretmen yetiştirme konusu ülkemizde hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim bağlamında sürekli olarak ele alınıp tartışılan konulardan biri olagelmıştır. Ancak, geçmişten günümüze uygulanan öğretmen yetiştirme modellerinin ülkenin gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmede yetersiz kaldığı görülmüştür.

Eğitim olgusunun temel öğelerinden biri olan öğretmen, bireylerin çağın gereksinimleri doğrultusunda nitelikli bir biçimde yetiştirilmelerinde önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Öğretmenlerin bu sorumluluklarını yerine getirebilmeleri ve eğitim sisteminin niteliğini artırabilmeleri hizmet öncesinde mesleğe ilişkin olumlu tutum geliştirmelerini ve duyuşsal alan yeterliklerine sahip olmalarını gerektirmektedir.

Öğretmenlerin meslek seçimini etkileyen yargılar, seçtikleri mesleğe ilişkin algıları ve aldıkları eğitim, onların meslek hakkındaki değerlik yargılarını etkileyecektir. Öğretmen adaylarının meslekte başarılı olmaları öğretmenlik mesleğine ilişkin bakış açılarının olumlu olmasına bağlıdır. Öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin algıları ve bu algı sonucunda oluşan tutumları onların gelecekte beklenmelerine yön verecek; mesleki bilgilerinin, becerilerinin, tutumlarının ve değerlerinin gelişimini destekleyecek; motivasyonlarını artırarak öğretime nasıl yaklaşacaklarını önemli ölçüde belirleyecektir. Bunun yanı sıra olumlu mesleki algılar öğretmen adaylarının gelişime ayak uydurmalarını, değişen mesleki yeterlikleri kazanmalarını ve profesyonel bir öğretmen profili oluşturmalarını kolaylaştıracaktır.

Nitelikli öğretmen yetiştirmek ve programın başarısının artırılması için aday öğretmenlerin mesleğe ilişkin tutumlarının belirlenmesi, olumsuz olanların olumlu yönde değiştirilmesi gerekmektedir (Semerci ve Semerci, 2004: 140). Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin olumlu tutumlar geliştirmeleri ve duyuşsal alan

yeterliklerine sahip olmaları öğretmen eğitimi programları aracılığı ile gerçekleşmektedir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin ülkemizdeki eğitim fakültelerinin farklı bölümlerindeki adayların katılımıyla yapılan çalışmalara rastlanmıştır (Tekerek ve Polat, 2011; Can, 2010; Bulut, 2009; Çetinkaya, 2009; Üstüner ve diğerleri, 2009; Bedel, 2008; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Temizkan, 2008; Oğuz ve Topkaya, 2008; Temizkan, 2008; Tanel, Şengören ve Tanel, 2007; Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007; Akpınar, Yıldız ve Ergin, 2006; Bulut ve Doğar, 2006; Seferoğlu, 2006; Acat ve diğerleri, 2005; Işık, Yaman ve Soran, 2005; Kaya ve Büyükkasap, 2005; Gürbültürk ve Genç, 2004; Oral, 2004; Saban, Korkmaz ve Akbaşlı, 2004; Aşkar ve Erden, 1986). Yapılan araştırmaların çoğu, öğretmen yetiştirme programlarının öğretmen adaylarında istendik tutumlar geliştirmede yetersiz kaldığını göstermektedir. Bu çalışmaların çoğunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı tutum ölçekleri ile ölçülmeye çalışıldığı görülmüştür. Nitel araştırma yöntemleri ile öğretmen adaylarının mesleğe yönelik algılarının ölçülmeye çalışıldığı çalışmalara rastlanılmamıştır.

Türkçe öğretmenlerinin çağın gelişmelerine paralel olarak yetiştirilmesi günümüzde bir zorunluluk haline gelmiştir. Ancak Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesinde istenilen düzeye ve neticeye ulaşılmadığı belirtilmektedir (Özbay, 2005: 311). Türkçe öğretmeni adaylarına alan bilgisinin yanında öğretmenliğe ilişkin tutum ve davranışlar da kazandırılmaktadır. Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının belirlenmesi onların hizmet öncesi eğitim sürecinde almış oldukları eğitimin niteliğini artırma bakımından oldukça önemli görülmektedir.

Araştırmanın konusu olan "Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri" adlı araştırma farklı yönleri ile pek çok araştırmada ele alınmıştır. Ancak bu araştırma Türkçe öğretmeni adaylarına yönelik olması; birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarına yönelik karşılaştırmalı bir bakış açısı sunması ve öğretmen adaylarının algılarının nitel olarak betimlenmesi bakımından alandaki boşluğu doldurabilecek nitelikte görülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın öğretmen eğitimi programları için uygulanabilecek öğrenci seçimi ölçütlerine destek sağlamasına, hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sürecinin etkin ve verimli hale getirilmesine, Türkçe eğitimi programının kontrolünün, sürekliliğinin ve güncelleştirilmesinin sağlanmasına, Türkçe öğretmenliği programı ile ilgili kısa ve uzun vadeli planlamalar yapılmasına yardımcı olacağı, eğitim fakültesinde verilen eğitimin niteliğinin değerlendirilmesi açısından katkı sağlayacağı umulmaktadır. Bunun yanı sıra araştırma sonucunda ortaya çıkan Türkçe öğretmeni profili sayesinde gelecekte karşılaşılabilecek sorunların ortaya konması ve alınması gereken önlemler konusuna da ışık tutacağı düşünülmektedir.

2.1. Araştırmanın Amacı (Aim of the Study)

Bu araştırmanın temel amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ve Türkçe öğretmenliği bölümünü tercih nedenlerini belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Türkçe öğretmeni adaylarının kişisel özellikleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ve Türkçe öğretmenliğine ilişkin görüşleri nasıldır?
- Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini ve Türkçe öğretmenliği bölümünü tercih nedenleri nelerdir?

- Öğretmen adaylarının yeniden tercih yapma şansına sahip olmaları durumunda tercih edecekleri programa ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliği programının geleceğine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliği programının niteliğinin artırılmasına yönelik görüş ve önerileri nelerdir?

2.2. Sınırlılıklar (Limitations)

- Araştırma 2011-2012 öğretim yılı güz döneminde Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Öğretmenliği Programı 1. ve 4. sınıfta öğrenim gören 82 öğretmen adayından alınan görüşlerle sınırlıdır.
- Araştırma Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmelik mesleğine ilişkin algılarıyla sınırlıdır.

3. YÖNTEM (METHODOLOGY)

3.1. Araştırmanın Modeli (Model of the Study)

Bu araştırma bir durumu, bir problemi betimleme amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, Türkçe eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin algılarını ortaya koymak amaçlandığı için tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması, elde edilen verilerin analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim kullanılmıştır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmakta; olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler gibi farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008: 72).

3.2. Katılımcılar (Participants)

Bu araştırmanın katılımcılarını Adıyaman Üniversitesi Türkçe Eğitimi Programının birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 82 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve algılarında değişiklik olup olmadığını görebilmek amacıyla 45'i birinci sınıfta ve 37'si dördüncü sınıfta öğrenim gören toplam 82 öğretmen adayı araştırmanın katılımcılarını oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması (Data Collection)

Araştırmada veri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk iki sorunun yer aldığı birinci bölüm, öğrencilere ilişkin kişisel bilgiler ile ilgilidir. İkinci bölümde ise Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmeye çalışıldığı ve bu mesleğe ilişkin görüş ve önerilerinin yer aldığı sorulara yer verilmiştir.

Anket formunun geçerliğini belirlemek üzere form uzman görüşüne sunulmuş ve alınan eleştiriler doğrultusunda düzeltilerek geliştirilmiştir. Geliştirilen form birinci ve dördüncü sınıflardan birer öğrenciye uygulanarak ön denemeden geçirilmiştir. Uzman görüşleri ve ön deneme sonuçlarına göre geliştirilerek son biçimi verilen form uygulamaya hazır duruma getirilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması (Data Analysis and Interpretation)

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve Türkçe öğretmenliği programına ilişkin algılarını belirlemek üzere açık uçlu anket yoluyla toplanan verilerin çözümlemesinde içerik analizi yöntemi

kullanılmıştır. İçerik analizi, sosyal bilimlerde bir araştırma sonucu elde edilen transkript ya da kayıtların üzerinden çıkarımlar yapılmasıyla kullanılan bir araştırma tekniğidir (Olgun, 2008: 66). İçerik analizi araştırmacılar tarafından belirlenen kategoriler altında verilerin sınıflandırılmasını gerektirir. İçerik analizinin yapılmasında araştırmacının amaçları doğrultusunda kategoriler oluşturulmuş ve belirli kategoriler altında kodlamalar yapılmıştır. Araştırmada içerik analizi yapılarak elde edilen veriler düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunulmaya çalışılmıştır. Öğretmen adaylarının görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir.

3.5. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği (The Reliability of The Study)

Nitel araştırmalarda araştırmacıdan, araştırdığı olgu ya da olay hakkında bütüncül bir resim elde etmesi beklenir. Bunun için araştırmada elde edilen veriler ve ulaşılan sonuçların teyit edilmesine yardımcı olacak, çeşitleme, katılımcı teyidi, meslektaş teyidi gibi yöntemler kullanılmaktadır. Veri toplama sürecinin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütlerinden biridir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 256-257). Bu araştırmada geçerlik için aşağıda belirtilen önlemler alınmıştır:

- Araştırma verilerinin analizi araştırmacı ve bir alan uzmanı tarafından yapılmıştır. Araştırmacı ve uzman birbirinden bağımsız olarak temalar oluşturmuşlar, daha sonra bu temaları karşılaştırmışlar ve ortak temalar belirlemişlerdir. Araştırmanın güvenirliliği, Güvenirlik= Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı x 100 formülü kullanılarak (Miles & Huberman, 1994) hesaplanmıştır. Buna göre, araştırmacı ve alan uzmanının yapmış olduğu kodlamalar arasındaki tutarlılık %86 olarak belirlenmiştir.
- Verilerin tanımlanması ve yorumlanmasında nesnel davranılmaya çalışılmıştır.
- Verilerin yorumlanmasında katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.
- Araştırmada elde edilen sonuçların dayandığı veriler ve kodlamalar teyit amaçlı olarak düzenlenmiş ve denetim altına alınmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Bu bölümde açık uçlu anket formları aracılığı ile toplanan verilerin çözümlenmeleri doğrultusunda elde edilen bulgular ve yorumlar, katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının kişisel özellikleri "cinsiyet, mezun olduğu lise türü, anne ve baba eğitim durumu gibi alt başlıklar altında incelenmiştir. Öğretmen adaylarının kişisel özelliklerine ilişkin frekans dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların kişisel özellikleri
(Table 1. Personal characteristics of the participants)

Sınıf	Cinsiyet		Mezun Olunan Lise			Anne-Baba Eğitim Düzeyi		
				1.Sınıf	4.Sınıf		Anne	Baba
1.sınıf	Kız	24						
	Erkek	21	Düz Lise	35	19	Okur-yazar değil	41	8
	Toplam	45	Çok Programlı Lise	1	1	Okuma Yazma Kursu	4	-
4.sınıf	Kız	14	İmam Hatip Lisesi	2	-	İlkokul	33	53
	Erkek	23	Açık Öğretim Lisesi	1	1	Ortaokul	1	6
	Toplam	37	Kız Meslek Lisesi	1	-	Lise	1	12
			Anadolu Lisesi	4	5	Yüksekokul	2	3
			Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	-	8			
			Anadolu Öğretmen Lisesi	-	3			

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların 45’ini birinci sınıf, 37’sini dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcıların 38’i bayan, 44’ü erkektir. Katılımcıların mezun oldukları lise düzeylerine bakıldığında büyük çoğunluğunun (f=54) düz lise mezunu olduğu dikkat çekmektedir. Bunu sırasıyla Anadolu lisesi (f=9), yabancı dil ağırlıklı lise (f=8) ve Anadolu öğretmen lisesi (f=3) izlemektedir. Katılımcıların anne-baba eğitim düzeylerine genel olarak bakıldığında okuma yazma bilmeyen anne sayısının oldukça fazla olduğu (f=41) görülmektedir. Bunun yanı sıra ilkokul mezunu ebeveyn sayısı oldukça fazladır (f=86). Bu verilerden hareketle, çalışmaya katılan öğretmen adaylarının anne baba eğitim durumlarının oldukça düşük olduğu ve adayların daha çok eğitim seviyesi düşük ailelerden geldikleri söylenebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarına ilk olarak “öğretmenlik mesleğine ilişkin neler düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiş ve elde edilen veriler doğrultusunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri
(Table 2. Teacher candidates' views about teaching profession)

Öğretmen adaylarının görüşleri	f	
	1.sınıf	4.sınıf
Kutsal bir meslek	20	15
Önemini giderek yitiren, toplum tarafından önemsenmeyen bir meslek	-	15
Toplumda etkin bir şekilde rol oynayacak bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir meslek	14	10
Ülkeye ve topluma yararlı bir meslek	13	3
Rahat ve kolay bir meslek	13	2
Bir bayan için en uygun meslek	8	-
Önemini her zaman koruyacak meslek	4	2
Eğitim hayatımızın vazgeçilmez mesleği	1	2
Ekonomik özgürlüğü sağlamada geleceği olan bir meslek	1	2
Genç nesilleri geleceğe hazırlayan meslek	1	5
Tatili bol ama maaşı düşük meslek	1	7
Toplum tarafından pek önemsenmeyen bir meslek	1	-

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmenlik mesleği öğretmen adayları tarafından "kutsal, toplumda etkin bir şekilde rol oynayacak bireylerin yetiştirilmesinde önemli, rahat ve kolay, ülkeye ve topluma yararlı, bir bayan için en uygun, önemini her zaman koruyacak bir meslek" olarak algılanmaktadır. 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini "önemini giderek yitiren, toplum tarafından önemsenmeyen, tatili bol; ama maaşı düşük bir meslek" olarak algıladıkları, birinci sınıf öğrencilerinden bu biçimde düşünen öğretmen adayının çıkmaması 1.sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı daha fazla olumlu tutum ve algılara sahip olduklarını göstermektedir. 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının olumsuz yargılar bildirmeleri, mesleğe yabancılaşmalarının bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Öğretmenlik mesleğine ilişkin olumsuz tutum ve algılara sahip olan 4.sınıf öğretmen adaylarından (ÖA-1_4) bu konudaki görüşlerini "Günümüzde öğretmenlik mesleği yerlerde, ayaklar altındadır. KPSS kavramı öğretmenlik mesleğinin önüne geçmiştir. Eğitim fakültesinde öğrenimlerini sürdürmekte olan öğretmen adayları kendilerini mesleki yönden yetiştirmek yerine KPSS endeksli yetiştirmektedirler. Bu durum ise beraberinde birçok felaketi doğurmaktadır. KPSS endeksli öğretmen adayları kendilerini bu mesleğe uygun yetiştirememekte ve de bu durum geleceğin büyük insanları olacak çocuklarımızı olumsuz etkilemektedir" biçiminde ifade etmiştir. Bu görüşlere benzer biçimde düşünen bir diğer öğretmen adayı da "Daha önce öğretmenlik ve özellikleriyle ilgili umutlu düşünen bizler, artık öğretmenlik = KPSS denkleminin dışına çıkamamaktayız" (ÖA-8_4) diyerek bu mesleğe ilişkin olumsuz düşünce ve tutumlara sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarından ÖA-13_4'ün "Öğretmenlik mesleğinin kutsal bir meslek olduğunu, toplumda saygı gösterilen bir meslek olduğunu sanıyordum. Bana öyle söylenmişti. Hâlbuki öyle değil, işin içine girince hele de dördüncü sınıf olunca hiç de öyle olmadığını anladım" biçimindeki görüşleri de bu mesleğe ilişkin 4. sınıf öğrencilerinin olumsuz tutumlara sahip olduğunu göstermektedir. Son sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından ÖA-25_4 de bu mesleğe ilişkin düşüncelerinin olumsuz yönde değiştiğini belirtmiş ve "Önceki düşüncelerim ile şimdiki düşüncelerim değişti. Artık ne değeri kaldı ne de önemi. Zaten herkesi öğretmen yapmıyorlar. En az 10 yıl atama bekleyen bir öğretmen bu mesleğe ilişkin ne düşünebilir ki. Şimdi yapacağım en son şey

öğretmenlik mesleğini seçmek olurdu” diyerek öğretmenlik mesleğine ilişkin olumsuz görüşlerini ifade etmiştir.

Türkçe öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine ilişkin görüşleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine ilişkin görüşleri
(Table 3. Teacher candidates’ views about reasons for choosing the teaching profession)

Öğretmen adaylarının görüşleri	f	
	1.sınıf	4.sınıf
Öğretmenlik mesleğini çok sevmem	26	19
Bireyleri eğitime isteğim	15	12
Toplumda saygın bir yerinin olması	10	4
Yapabileceğim tek meslek olarak düşünmem	8	1
Rahat bir meslek olması	8	7
Bayanlara uygun meslek olması	8	2
Türkçe alanındaki öğretmenlerim tarafından yönlendirilmem	5	1
İstihdam olanağının fazla olması	4	2
Puanımın ancak bu bölüme yetmesi	3	2
Maddi kaygılar	2	6
Çalışma saatlerinin daha uygun olması	1	2
Tatilinin bol olması	1	2
Garanti bir meslek olduğuna olan inancım	-	1

Tablo 3’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine ilişkin görüşlerine bakıldığında 1.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına oranla daha fazla olumlu tutum ve algılara sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları bu mesleği “mesleği sevmem, bireyleri eğitime isteği, toplumda saygın bir yerinin olması” gibi nedenlerle tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine ilişkin görüş belirten 1.sınıf öğrencilerinden ÖA_19_1 “Öncelikle bu mesleği seçmemin en büyük nedeni bu mesleğe âşık olmamdan kaynaklanıyor. Sevdiğim bir bölüm ve sevdiğim mesleği kendi isteğimle seçtim. Zaten bu mesleğe karşı bu kadar ilgi duymasaydım şu an burada olmazdım büyük bir ihtimalle. Çünkü insan hayatı boyunca yapacağı mesleği sevmeyip sırf elimde bir meslek olsun diye katlanırsa bu işkence olmaktan başka birşey olmazdı. Yani kısacası ben öğretmen olmak için can atıyorum” biçiminde görüş belirtirken ÖA-21-1 de “Sevdiğim için tercih ettim. Bayanlara uygun, rahat bir meslek olduğu için. Öğretmeyi ve öğrenmeyi sevdiğim için, bana en uygun mesleğin bu olduğuna karar verdiğim için seçtim. Bu mesleği seçtiğim için de memnunum. Çünkü olmak istediğim yerdeyim” diyerek görüşlerini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra ÖA-25-1 de “Öğretmen olmak ve yeni “ben”ler yetiştirmek ya da onları en iyi olduğu alana yönlendirip topluma yapabileceğim kadar yardım edebilmek benim için mutluluk ve gurur verecek bir olay olacaktır. Öğretmenliği seviyorum.” diyerek bu mesleği tercih etme nedenlerini belirtmiştir.

Öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerini belirten 4.sınıf öğrencilerinden ÖA-6_4 bu konudaki görüşlerini “Kısmen memnunum. Çünkü öğretmenliği kendime uygun bir meslek olarak görmüyorum. Ama alışmaya başladım. Bu kez ise atamalardan dolayı memnun olamıyorum” biçiminde ifade ederken ÖA-25_4 de “Sevdiğim için seçmiştim; ama artık ne tadı kaldı ne de tuzu” diyerek mesleğe ilişkin beklentilerinin olumsuz olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarından ÖA-20_4 bu mesleği tercih ettiğinden dolayı şu anda mutsuzluk yaşadığını belirterek görüşlerini "Önceleri çok memnundum. Heyecandan yerimde duramıyordum. Sürekli hayaller kurar, kendimi öğrencilerim arasında görürdüm. Ama demek ki bizlere çok ihtiyaçları kalmamış ki puanı 89'a yükseltmişler. Bundan sonra öğretmen olacağım da belirsiz. Yani ne o eski şevk ne de heyecan kaldı. Onun için de polis olmayı düşünüyorum" biçiminde ifade etmiştir. Öğretmenlik mesleğini maddi kaygılar nedeniyle tercih ettiğini belirten öğretmen adaylarından ÖA-28_4 ise "Öğretmenlik mesleğini seçmemin en önemli nedeni maaşıdır. Garanti işim olur diyerek bu mesleği seçmiştim. Ama yanılmışım. Pişmanlık denizinin diplerine düşmüş bir balık gibidir öğretmenlik mesleği" diyerek bu mesleğe ilişkin yaşadığı umutsuzluğa ve pişmanlığa dikkat çekmiştir.

Öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliğine ilişkin görüşleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının türkçe öğretmenliğine ilişkin görüşleri
(Table 4. Teacher candidates' views about turkish language teaching profession)

Öğretmen adaylarının görüşleri	f	
	1.sınıf	4.sınıf
Dilin etkin kullanımını ve kullanımda model olunmasını gerektiren bir alan	19	11
Estetik, güzellik ve duygusal yönü baskın olan bir bölüm	11	5
Popülaritesini hiç yitirmeyecek bir bölüm	7	2
Kolay gibi görünen ama özünde öyle olmayan bir bölüm	2	-
Ulusal ve kültürel değerlerimizden "dil"in aktarımında oldukça önemli görevleri olan bir bölüm	1	10
Yaşamla ve toplumla iç içe olan bir bölüm	-	4
Gerekli önlemler alınmazsa kısa zamanda önemini yitirecek bir bölüm	-	16

Tablo 4'te görüldüğü gibi 1.sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (f=19) Türkçe öğretmenliğini "Dilin etkin kullanımını ve kullanımda model olunmasını gerektiren bir alan" olarak görürken, 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (f=16) "Gerekli önlemler alınmazsa kısa zamanda önemini yitirecek bir bölüm" olarak algılamaktadır. Bu durum 4.sınıf öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliği bölümüne ilişkin olumsuz algılara sahip olduklarını ortaya çıkarmaktadır.

1.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından ÖA-2_1, Türkçe öğretmenliğine ilişkin görüşlerini "Türkçe öğretmenliği denilince zihnimde bir estetik güzellik, duygusal yoğunluk gelir. Kelimelerle, harflerle, cümlelerle bir sanat oluşturma olarak düşünürüm. Bu düşündüklerimi bir de başkalarına kazandırma olanağı ayrı bir zevktir" biçiminde ifade ederken, ÖA-11_1 de "Türkçe öğretmenliği hiç ölmeyecek bir meslek. Her ne kadar son zamanlarda puanları artsa da, atamalar azalsa da her zaman yapılabilecek bir meslek. Çünkü her yerde, her zaman Türkçe şart yani. Olmak zorunda. Sonuçta temel ders, herkes öğrenmek mecburiyetinde" biçiminde belirtmiştir.

Anadili Türkçe olmayan öğretmen adaylarından ÖA-31_1, Türkçe öğretmenliğini tercih etme nedenlerini dile duyduğu merak ve Türkçeyi en ince ayrıntılarına kadar öğrenme ve öğretme isteği olarak ifade etmiştir. Öğretmen adayı bu konudaki görüşlerini "Her zaman için dillere merakım olmuştur. Okula gitmeden önce Türkçe bilmiyordum. Mahallemizde o zamanlar Türkçe bilen pek az kişi vardı. Hep Türkçe öğrenip havalı olmayı istiyordum. Okula başladıktan kısa bir süre

sonra Türkçeyi öğrendim. Giderek bu dilin kelime yapısını diğer dillerle benzer ve farklı yönlerini keşfettim. Bununla beraber Türkçe öğretmeni olmaktan gurur duyarım. Bu dilin en derinine kadar tüm özelliklerini insanlara öğretmek büyük bir haz" biçiminde ifade etmiştir. Benzer biçimde ÖA-25-1 de "Türkçe bizim anadilimizdir. Hepimiz Türkçeyi en güzel, en doğru şekilde kullanmayı isteriz. Ama ne yazık ki büyüdüğümüz ortam, yerel ağızlar gibi etkenler buna pek müsaade etmez. Ancak bunu tam anlamıyla öğrenebilmek ve konuşabilmek için eğitimini almalı, kurallarını öğrenmeli ve bunları uygulamalıyız. Bunu başarabileceğimiz yerlerden biri de Türkçe öğretmenliğini okumaktır" biçimindeki görüşleriyle Türkçe öğretmenliğini tercih etme nedenlerini ifade etmiştir.

Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından ÖA-9_4, Türkçe öğretmenliğine ilişkin görüşlerini "Bulduğumuz devletin ana dilinden ve bu alana öğretmen yetiştiren bölümden bahsediyoruz. Tabii ki çok önemli bir meslek. Ama gerek açılan üniversitelerin hemen hemen hepsinin bu bölümü açması, gerekse devletin gerekli alımları yapmamasından dolayı bu bölümden mezun olup işsiz kalanların sayısı gittikçe artmaktadır. Devlet gerekli müdahaleyi yapmadığı takdirde bu bölümün, dilin kaybolmasından kaygılanıyorum" biçiminde dile getirerek Türkçe öğretmenliğinin oldukça önemli bir alan olduğunu vurgulamış ve bu alanın geleceğine ilişkin kaygılarını ifade etmiştir. Benzer biçimde ÖA-14_4 de bu alana ilişkin görüşlerini "Türkçe öğretmenliğine ilişkin düşüncelerim olumludan olumsuzaya gidiyor. Güzel bir branş ama atamaların azaltılmasıyla öldürülmeye çalışılan bir branş haline getirilmeye çalışılıyor" biçiminde ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliği bölümünü tercih etme nedenlerine ilişkin görüşleri tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının türkçe öğretmenliği bölümünü tercih etme nedenlerine ilişkin görüşleri
(Table 5. Teacher candidates' views about reasons for choosing the turkish language teaching profession)

Öğretmen adaylarının görüşleri	f	
	1.sınıf	4.sınıf
Sözel zekâ alanının daha baskın olması	15	3
Alana ilgi duymam	14	16
Başladığım yıl KPSS puanının düşük olması	-	11
Aile baskısı ve çevrenin etkisi	7	1
Dilimi etkili kullanma amacı	6	2
Meslek sahibi olmak	5	2
Diğer bölümler arasında prestiji en yüksek olan bölüm olarak gördüğüm için	4	3
Başka seçeneğimin olmaması	4	5
Türkçenin dünya dilleri açısından önemli bir yere gelmesini sağlamak	1	-
İlk ve ortaöğretimdeki Türkçe öğretmenimi model almış olmam	-	6
İleride yazar olabilme isteği	-	1
Yaşamla iç içe olan bir bölüm olması	-	2
Okuma-yazmaya olan ilgim	-	3
Osmanlıca dersine ilgi duymam ve eski metinleri inceleme isteği	-	2

Tablo 5'te görüldüğü gibi 1. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları Türkçe öğretmenliğini seçme nedenini "sözel zekâ alanlarının daha baskın olması" olarak gösterirken, 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları ise "bu alana duydukları ilgi" ve "ilk-orta

öğretimdeki Türkçe öğretmenlerini model almış olmaları" nedeniyle seçtiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra 4. sınıf öğretmen adaylarının büyük bir bölümü öğretmenlik mesleğini tercih ettikleri yıl KPSS puanının düşük olması nedeniyle bu bölümü tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Dili etkili bir biçimde kullanma amacıyla Türkçe öğretmenliğini tercih ettiğini belirten birinci sınıf öğrencilerinden ÖA-13_1, düşüncelerini "Türkçe konuşmanın verdiği hazzı yaşamak bile beni mutlu etmeye yetiyor. Akranlarımla dilimizin tarihine karşı benim gibi yabancılaştığını gördükçe, bu bölümü tercih etmekten başka şansımın kalmadığını görüyorum. Bazısına göre bu meslek daha vahim ve trajik bir hal aldı. Yegâne özel neden, Türkçenin diğer diller karşısında durağan bir yapısının olmasıdır. Tamamen hizmete dayalı bir amaca tercüman olan insanlardan biri olduğumu hissediyorum" biçiminde ifade etmiştir. Türkçe öğretmenliğini isteyerek tercih ettiğini belirten birinci sınıf öğrencilerinden ÖA-6_1 ise "Ben bu bölümü istediğim için buraya geldim. Öyle mecburiyetten ya da puanım tutuyor buraya gideyim diye gelmedim. Bu alana dair ilgim olduğu için bu alanda bir şeyler öğrenmek, kendimi geliştirmek istedim. Bir de hep kendime örnek aldığım bir kişinin bu mesleği çok güzel yapması beni bu mesleğe itti" biçiminde görüşlerini belirtmiştir.

Türkçe öğretmenliğini kişisel gelişimine ve ufkunu genişletmesine katkı sağlaması nedeniyle tercih ettiğini belirten öğretmen adaylarından ÖA-11_1 bu konudaki görüşlerini "Tabii ki her öğretmenliğin kendine göre bir güzelliği var ama Türkçe bambaşka. Diğer öğretmenliklere göre kişileri daha bilinçlendiriyor. Onların birbirleriyle iletişimlerini kolaylaştırıyor. Okuma yazma becerilerini geliştiriyor. Dünya görüşlerini değiştiriyor ve geliştiriyor. Olaylara çok yönlü bakmamızı ve olayları daha iyi anlamamızı sağlıyor" biçiminde ifade etmiştir.

Türkçe öğretmenliğini zorunluluktan seçtiğini belirten dördüncü sınıf öğretmen adaylarından ÖA-7_4 görüşlerini "Türkçe öğretmenliği bölümünü mecburiyetten tercih etmek zorunda kaldım. Gidilebilecek en iyi bölümdü. Başka seçenek yoktu. Alımlar da o zaman iyiydi. Fakat şimdi alım yok denecek kadar az. Pişman olarak bitireceğim herhalde" biçiminde ifade etmiştir. Öğretmen adayının bu görüşü, bu alanı seçtiği için pişmanlık duyduğunu göstermektedir.

Öğretmen adaylarının tekrar tercih yapma şansına sahip olmaları durumunda seçecekleri meslekler ve bölümlere ilişkin görüşleri tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Tekrar tercih yapma şansına sahip olma durumunda seçecekleri meslek ve bölümlere ilişkin öğretmen adayları görüşleri
(Table 6. Teacher candidates' views about choosing a profession if were given a second chance)

Öğretmen adaylarının görüşleri	f	
	1.sınıf	4.sınıf
Türkçe öğretmenliği	25	6
Coğrafya öğretmenliği	7	3
RPD	4	5
Hukuk	2	1
Tarih öğretmenliği	2	1
Zihin engelliler öğretmenliği	1	-
Sosyal bilgiler öğretmenliği	1	2
Sağlık bilimleri	1	1
Matematik öğretmenliği	1	-
Gazetecilik ve iletişim	1	-
Okulöncesi öğretmenliği	-	7
Hiçbir bölümü okumaz, bir an önce mesleğe atılırdım.	-	5
Reklamcılık	-	1
Halkla ilişkiler	-	1
Mühendislik ya da mimarlık	-	2
Güzel sanatlar	-	2

Tablo 6'da görüldüğü gibi tekrar tercih yapma şansına sahip olmaları durumunda hangi meslekleri ya da bölümleri tercih edeceklerine ilişkin birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun (f=25) yine "Türkçe öğretmenliği"ni tercih edecekleri ortaya çıkmıştır. Buna karşın, dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ise küçük bir bölümünün (f=6) "Türkçe öğretmenliği"ni tercih edecekleri görülmektedir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları yeniden tercih yapma şansına sahip olmaları durumunda okulöncesi öğretmenliği, coğrafya öğretmenliği gibi atanma durumu daha iyi olan bölümleri tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının bir kısmı da (f=5) hiçbir bölüm okumadan, bir an önce mesleğe atılmak istemektedir. Bu bağlamda adayların yarısından çoğunun tekrar Türkçe öğretmenliğini tercih etmeyecek olması üzerinde tartışılması gereken bir durumdur.

Birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından ÖA-39_1, bu konudaki görüşlerini "Zaten Türkçe ilk tercihimdi. İkinci bir seçim yapma şansım olsa da yine bu bölümde karar kılacağımdan eminim" biçiminde ifade ederken ÖA-9_1 de "Tekrar tercih yapma hakkım olsaydı gene bu bölümü seçerdim. Nedeni ben baktım ki Türkçeyi düzgün konuşamıyorum. Ve bize öğreten öğretmenlerimizde düzgün öğretmediler. Ben dilimi öğrenip bizim gibi öğrencilere düzgün okuyup, yazmasını öğretmek için tercih ederdim" biçiminde ifade etmiştir. Buna karşın ÖA-3_1 ise "Coğrafya öğretmenliğini tercih ederdim. Çünkü şu anki duruma bakılırsa onların KPSS puanı Türkçeye göre daha düşük" biçiminde görüşlerini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından ÖA-5_4 ise okulöncesi öğretmenliğini seçeceğini belirtmiş ve görüşlerini "Okulöncesi öğretmenliğini tercih ederdim. Çünkü AB'ye uyum kapsamında bu bölüme çok önem veriliyor" biçiminde ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarının Türkçe eğitimi bölümünün geleceğine ilişkin görüşleri Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Türkçe eğitimi bölümünün geleceğine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri
(Table 7. Teacher candidates' views about the future of turkish language teaching department)

Öğretmen adaylarının görüşleri	f	
	1.sınıf	4.sınıf
Geleceği pek parlak görünmüyor	6	25
İstihdam olanağı gittikçe azalacaktır	6	14
Anadilimiz ve resmi dilimiz olduğu için güncelliğini daima koruyacaktır	13	6
Dünyada yaygın olarak kullanılan diller arasında yer alacaktır	8	1
Farklı ülkelerde çalışma olanağı bulunabilir	3	4
Önemi gittikçe artacaktır	3	6
Çeşitli branşlara ayrılabilir	1	-
Atamada yaşanan sıkıntılardan dolayı ileride programı tercih eden öğrenci bulunmayacak	1	6
İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda ders verme olanağı sağlanırsa biraz iyiye gidebilir	1	1

Tablo 7'de görüldüğü gibi birinci sınıf öğretmen adayları dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Türkçe eğitiminin geleceğine ilişkin daha olumlu algılara sahiptir. Birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu (f=13) anadilimiz ve resmi dilimiz olduğu için Türkçenin güncelliğini daima koruyacağına inanmaktadır. Buna karşın dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu (f=25) Türkçe eğitimi bölümünün geleceğini pek parlak görmemekte, istihdam olanağının azalacağını (f=14) ve atamada yaşanan sıkıntılardan dolayı ileride programı tercih eden öğrenci bulunmayacağını (f=6) düşünmektedir.

Türkçe eğitimi bölümünün geleceğine ilişkin birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından ÖA-9_1 görüşlerini "Türkçe öğretmenliği bölümü Türkiye Cumhuriyeti'nin ana dili olduğu için ve bu dili ortak olarak konuştuğumuz için hem öğrenme hem de öğretme zorunluluğu olduğu için geleceğinin parlak olduğunu düşünüyorum" biçiminde belirtirken ÖA-1-1 de "Türkçe ulusal ve eğitim dilimizdir. Bu değişmediği sürece Türkçe öğretmenliğinin daha rağbet göreceğini düşünüyorum" diyerek Türkçe öğretmenliğinin gelecekte daha fazla tercih edilen bir bölüm olacağını düşünmektedir. Benzer biçimde ÖA-35_1 de "İleriki zamanlarda Türkçenin bozulma tehlikesine karşı bu bölüme ihtiyaç duyulacağına inanıyorum. Daha da değerli olacaktır" diyerek Türkçe öğretmenliği programının geleceğine ilişkin olumlu düşüncelerini ifade etmiştir.

Türkçe eğitimi bölümünün geleceğine ilişkin olumsuz görüş belirten öğretmen adaylarından ÖA-20_1, Türkçe öğretmenliğinin geleceğine ilişkin kaygıları olduğunu belirterek bu konudaki görüşlerini "Türkçe öğretmenliği aslında güzel bir meslek ama geleceği pek parlak görünmüyor. Sınavdan geçmek ve iş bulmak gerçekten çok zor. Çok mezun var ve onların iş bulması çok zor. Bunları gördükçe ve duydukça korkuyorum ve endişelerim artıyor" biçiminde ifade etmiştir. Benzer biçimde ÖA-32_1 de "Okula başlayalı daha iki hafta oldu, ancak bu bölümle ilgili konuştuğumuz tek şey atamaların çok az ve yüksek bir KPSS puanıyla olması. Yani dolayısıyla geleceği yok gibi geliyor şimdilik. Umarım ileride böyle bir problemle karşılaşmayız" diyerek KPSS'ye ve atamalara ilişkin kaygılarının olduğunu belirtmiş ve Türkçe eğitiminin geleceğine ilişkin karamsar düşüncelerini açıklamıştır.

Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından ÖA15_4, Türkçe öğretmenliğinin geleceğine ilişkin kaygılarını "Türkçe

öğretmenliği programının geleceği pek parlak değil. İyi bir öğretmen olmaya çalışmıyoruz. Sadece KPSS diye bir sınava odaklanıyoruz. Kimse ne kadar Türkçe bildiğimize, bildiklerimizi nasıl aktardığımıza bakmıyor. Dersini bile görmediğimiz sınavlara tabii tutuluyoruz” biçiminde ifade ederken, ÖA-25_4 de “Geleceği olmadığını düşünüyorum. Bu bölümü de tercih edenlere etmemeleri gerektiğini söylüyorum. Çünkü bitik bir meslek. Artık öğretmenlik diye bir şey kalmadı. Herkesin ücretli de olsa öğretmenlik yaptığı bir ülkede öğretmenliğin geleceği olduğuna inanmıyorum” diyerek Türkçe öğretmenliği programına ilişkin olumsuz düşüncelerini dile getirmiştir. Bölümün geleceğine ilişkin olumlu düşüncelere sahip olan öğretmen adaylarından ÖA-6_4 de görüşlerini “Atamalardan dolayı belki seçilme konusunda geri planda kalabilir. Bu bölümü okuma sayısında zamanla zamanla düşüş yaşanabilir. Fakat Türkçe öğretmenliği her zaman büyük bir öneme sahip olacaktır. Çünkü dil bütün diğer programların temelinde vardır ve dil öğretimi olmadan başarı gelmez. Her ne kadar şu anda Türkçe öğretmenliği için karamsar bir tablo çizilmiş olsa da bu tablo zamanla renklenecektir” biçiminde ifade ederek geleceğe ilişkin olumlu bir tablo çizmeye çalışmıştır.

Türkçe eğitimi bölümünün daha nitelikli olabilmesine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Türkçe eğitimi bölümünün daha nitelikli olabilmesine yönelik öğretmen adaylarının görüş ve önerileri
(Table 8. Teacher candidates’ views and suggestions for the department of turkish language teaching)

Öğretmen adaylarının görüşleri	f	
	1.sınıf	4.sınıf
Uygulamalı derslere daha fazla önem verilmeli	2	13
Araştırma ödevlerine daha fazla önem verilmeli	4	6
KPSS puanları düşürülmeli, mezunlar bir an önce atanabilmeli	3	2
Osmanlı Türkçesi dersi programdan kaldırılmalı	2	1
Her üniversitede bu bölümün açılması bölümün prestijini düşürüyor	2	3
Programda alan dışı derslere çok fazla yer verilmemeli	2	7
Öğretmenlik uygulaması dersleri daha alt sınıflarda verilmeli	1	6
Programda meslek bilgisi dersleri artırılmalı	-	2
Öğrenci seçiminde liyakat sistemi (yeteneğe göre seçim) getirilmeli	-	9
Bu bölümden mezun olan öğretmenlere atamada kolaylık sağlanmalı	1	7
Lisans derslerinin niteliği artırılmalı	2	2
Türkçe eğitimi hakkında konferans ve paneller düzenlenmeli	1	4
Sınıflardaki öğrenci sayıları azaltılmalı	1	2
Türkçe eğitimi programları artırılmalı	1	-
Akademik kariyer olanakları artırılmalı	1	1
Programa diksiyon dersleri konulmalı	1	1
Derslere giren öğretim elemanlarının niteliği artırılmalı	-	2
İlköğretim 1.basamak Türkçe derslerine de atanabilme olanağı sağlanmalı	-	1
Ücretli öğretmenlik uygulamasına son verilmeli	-	1

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu Türkçe eğitiminde uygulamalı çalışmalara daha fazla önem verilmesi

gerektiğini belirtmiş, öğrenci seçimlerinde liyakat sisteminin uygulamaya geçirilmesi, araştırma ödevlerine daha fazla önem verilmesi ve öğretmenlik uygulaması dersinin daha alt sınıflarda verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Dördüncü sınıf öğrencilerinden ÖA-21_4, Türkçe öğretmenliği programındaki derslerin bazılarının gereksiz olduğunu ve işevuruk olmadığını belirten görüşlerini "İki yılda verilebilecek bir eğitimi 4 yıla yaymışlar. Hep kendini tekrar eden bir eğitim var bölümümüzde. Uygulamaya sadece son sene yer verilmekte. Teoriyle öğrenciler bunaltılmaktadır. Olması gereken üniversite birinci sınıftan itibaren uygulamaya yer verilmeli, teori 2.plana itilmelidir" biçiminde ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından ÖA-8_4 de, Türkçe öğretmenliği programına yerleştirilecek öğretmen adaylarında bazı yeterliklerin olması gerektiğini vurgulamış ve bu bölüme yerleşecek öğretmen adayları için ayrı bir sınav yapılması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmen adayı bu konudaki görüşlerini "Öncelikle bu bölüme gelip adını yazmayı bilmeyen, konuşmayı hiç bilmeyen, Türkçeyle alakası olmayan, hatta dilimizi zehirleyen bazı tacirler var. Bunların bölüme girmemesi için bölüm kazanıldıktan sonra ayrı bir mülakat uygulanmalıdır" biçiminde ifade etmiştir. Benzer biçimde ÖA-4_4 de görüşlerini "Beni en çok üzen devletin resmi dili olmasına rağmen, adını yazmayı bilmeyen, Türkçe konuşmayı hiç bilmeyen insanların bu bölüme nasıl alındıkları. Sınav sırasında mülakat yapılırsa daha uygun olur" biçiminde dile getirmiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER (CONCLUSION, DISCUSSION AND RECOMMENDATION)

Araştırma sonucunda Türkçe öğretmenliği programını tercih eden öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun düz lise mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. Bunu sırasıyla Anadolu Lisesi, yabancı dil ağırlıklı lise ve Anadolu öğretmen lisesi izlemektedir. Çeliköz ve Çetin (2004) Anadolu öğretmen liselerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgi ve becerilerin yanı sıra mesleğe karşı tutum ve düzenli alışkanlıklar kazandırma amacı taşıdığına dikkat çekmektedir. Ancak, araştırmanın bu sonuçları öğretmenlerin niteliğini artırabilme ve öğretmen adaylarına öğretmenlik ruhunu kazandırabilmede önemli bir kaynak olan Anadolu öğretmen liselerinin misyonunu tam olarak yerine getiremediğini düşündürmektedir. Bu nedenle Anadolu öğretmen liselerine eski misyonlarını yeniden kazandırmak amacıyla gerekli önlemlerin alınması gerektiğini söylemek olanaklıdır. Kavcar (2002), öğretmen yetiştirmede nitelik bunalımını aşmanın en sağlam yolunu öğretmen adaylarının seçkin olmalarına, öğrencinin üniversiteye girerken öğretmen olacağını bilmesine, uzun bir hazırlık dönemi geçirmesine ve öğretmenlik ruhu kazanması gerektiğine bağlamaktadır. Karslı ve Güven (2011: 71) de öğretmen adaylarının henüz lisans düzeyine gelmeden yönlendirmeye tabi tutulmasını onların mesleği benimsemeleri ve adanmışlık düzeylerinin yükseltilmesi için önemli görmekte; bugünkü sistem içinde Anadolu öğretmen liselerinin eğitim fakültelerine kaynaklık etmede yetersiz kaldığını düşünmektedir. Eğitim fakültelerine devam eden öğrencilerin yalnızca %12'sinin öğretmen liselerinden geldiğini; bu nedenle Anadolu öğretmen liselerinin işlev ve programlarının yeniden gözden geçirilerek nitelikli adayların öğretmenlik mesleğine yönelmesini destekleyecek yeni bir sistem oluşturulması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın bu bulgularının Kavcar (2002), Karslı ve Güven'in (2011) düşünceleri ile paralellik gösterdiğini söylemek olanaklıdır.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının anne-baba eğitim düzeylerine genel olarak bakıldığında okuma yazma bilmeyen anne sayısının ve ilkökul mezunu ebeveyn sayısının oldukça fazla olduğu

ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının anne ve baba eğitim durumlarının oldukça düşük olduğu ve adayların daha çok eğitim seviyesi düşük ailelerden geldikleri söylenebilir. Araştırmancın bu bulguları Yıldız ve Erdoğan (2007) tarafından yapılan araştırma bulguları ile tutarlılık göstermektedir.

Araştırma sonucunda 1.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına oranla öğretmenlik mesleğine karşı daha fazla olumlu tutum ve düşüncelere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Araştırmancın bu bulgusu, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar üzerine ülkemizdeki eğitim fakültelerinin değişik bölümlerindeki adayların katılımıyla yapılan çalışmalarda tutumların orta düzeyde olduğuna yönelik kimi araştırma sonuçları (Bulut, 2009; Çetinkaya, 2009; Üstüner ve diğerleri, 2009; Temizkan, 2008; Seferoğlu, 2006) ile Okçu ve Çelik'in (2009) "öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının kararsız düzeyde olduğu belirlenmiştir" yönündeki bulgusu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonucunda 1. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre öğretmenlik mesleğine karşı daha fazla olumlu tutum ve düşüncelere sahip olmaları; öğretmen adaylarına bu mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirmede bu öğretmen eğitimi programının yeterli düzeyde olmadığını, hizmet öncesi süreçte öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinden uzaklaşmalarına ve yabancılaşmalarına neden olduğunu, olumlu tutum geliştirmeye yönelik yeterli önlemlerin alınmadığını düşündürmektedir. Araştırmancın bu bulgularına benzer bulgular farklı alanlarda yapılmış araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Araştırmancın bu bulgusu Başbay, Ünver ve Bümen'in (2009) öğretmen eğitimi programının mesleğe yönelik olumlu tutumlar geliştirmede yetersiz olduğuna ilişkin bulgusu ile örtüşürken; beden eğitimi öğretmenliği alanında yapılmış olsa da Pehlivan'ın (2010) "Beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları orta düzeydedir ve son sınıfta düşmektedir. Beden eğitimi öğretmen adayları yüksek tutum puanlarıyla öğretmen adayı olurken süreç içerisinde bu oran son sınıflarda artması beklenirken düşmektedir" bulgusu ve Okçabol'un (2005: 278) "Araştırmada öğretmenlerle ilgili değerlendirmelerin genellikle olumsuz olması, öğretmen adaylarının beklenen nitelikte eğitilmediğinin bir başka göstergesidir" yönündeki görüşleri ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri olarak 1.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına oranla daha fazla olumlu tutum ve algılara sahip oldukları ortaya çıkmıştır. 1.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından "mesleği sevmek, bireyleri eğitmek isteği, toplumda saygın bir yerinin olması" gibi nedenlerle tercih edenlerin oranının 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmancın 1.sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine ilişkin mesleğin saygın bir yerinin olmasına yönelik bu bulguları Güleçen, Cüro ve Semerci'nin (2008) "öğrencilerin öğretmenliği onurlu ve kutsal bir meslek olarak ifade etmeleri, öğretmenlik mesleğini saygın bir meslek olarak görmelerinden kaynaklanmış olabilir" yönündeki bulguları ile benzerlik göstermektedir. Araştırma sonucunda 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının bir kısmının maddi kaygılar ve tatilinin bol olması gibi nedenlerle öğretmenlik mesleğini tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Araştırmancın 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının çok az bir bölümünün bu mesleği saygın bir meslek olarak gördüklerine, maddi kaygılar nedeniyle bu bölümü tercih ettiklerine ilişkin bu bulguları Başbay, Ünver ve Bümen'in (2009) "son yıllarda öğretmenlik mesleğinin itibar kazanmasından ziyade ekonomik

nedenlerle tercih edildiği"ne ilişkin görüşleri ve Çetin ve Çetin'in (2006) "öğrencilerin öğretmenlik mesleğini seçmedeki öncelikli nedenlerinden birisinin iş garantisi olduğu"na yönelik bulgusu ile de örtüşmektedir. Ayrıca Sirkintı'nın (1999) "öğretmenlerin %35.9'unun başka iş bulamadığı için; %29.2'sinin ise sevdiği için öğretmenlik mesleğini seçtiğini belirtmesi"; Semerci (1999) ile Erdem ve Şimşek'in (2000) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini iş bulma şansının yüksekliği gibi ekonomik sebeplerle tercih ettikleri yönündeki bulguları da bu araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer önemli sonucu 1.sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları Türkçe öğretmenliğini "dilin etkin kullanımını ve kullanımda model olunmasını gerektiren bir alan" olarak görürken, 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları tarafından bu alanın "gerekli önlemler alınmazsa kısa zamanda önemini yitirecek bir bölüm" olarak algılanmasıdır. Bunun yanı sıra araştırma sonucunda 1. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliğini sözel zekâ alanlarının daha baskın olması; 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ise bu alana duydukları ilgi, ilk-orta öğretimdeki Türkçe öğretmenlerini model almaları ve öğretmenlik mesleğini tercih ettikleri yıl KPSS puanının düşük olması nedeniyle bu bölümü tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulgusu Çetin ve Çetin'in (2006) "öğrencilerin büyük oranının (%37.6) öğretmenlik mesleğini "öğretmenlerinden etkilenecek seçtiği"ne ilişkin bulguları ile örtüşmektedir.

Araştırma sonucunda birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun tekrar tercih yapma şansına sahip olmaları durumunda yine "Türkçe öğretmenliği"ni seçmek istedikleri; buna karşın, dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ise küçük bir bölümünün "Türkçe öğretmenliği"ni tercih edecekleri ortaya çıkmıştır. Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları yeniden tercih yapma şansına sahip olmaları durumunda okulöncesi öğretmenliği, coğrafya öğretmenliği gibi atanma durumu bakımından daha avantajlı olan bölümleri tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının bir kısmının da hiçbir bölüm okumadan, bir an önce mesleğe atılmak istemeleri bu bölüme ilişkin olumsuz tutum ve algılara sahip olduklarını, gelecek kaygısı taşıdıklarını göstermesi bakımından önemli bir sonuçtur. Bu durum dördüncü sınıfta öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarının büyük çoğunluğunun, birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ise bir kısmının KPSS gibi önemli bir stres kaynağı ile karşı karşıya kaldıklarını, öğretmen adaylarının meslek öncesinde duygusal ve ruhsal tükenmişlik yaşamalarına ve mesleğe duyarsızlaşmalarına neden olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda adayların büyük çoğunluğunun tekrar Türkçe öğretmenliğini tercih etmeyecek olması, üzerinde tartışılması gereken bir durumdur. Araştırmanın bu sonucu Temizkan'ın (2008) "Türkçe öğretmeni adaylarının % 25'in üstünde kalan kısmının son sınıfta bile seçmiş oldukları mesleği değiştirme eğilimi taşıdığına ilişkin bulguları ile farklı alanlarda yapılmış olsa da bazı araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Okçu ve Çelik (2009) öğretmen adaylarının mesleğe girişte tabi tutuldukları KPSS'nin, adayların öğretmen olarak atanmalarında büyük bir engel teşkil ettiği ve bu sınav nedeniyle öğretmen adaylarının %75'inin mesleğe bakış açılarının olumsuz yönde etkilendiği bulgusu ile örtüşmektedir. Bu sonucun aksine, Çetinkaya (2009); Sağlam, (2008); Temizkan, (2008); Üstün, Erkan ve Akman (2004), Kaya ve Büyükkasap (2005), Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006), Hoşgörür, Kılıç ve Dündar'ın (2002) öğretmen adaylarının genel olarak mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olduğuna ilişkin araştırma bulguları ile benzerlik göstermemektedir.

Araştırma sonucunda birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Türkçe eğitiminin geleceğine ilişkin daha olumlu algılara sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun anadilimiz ve resmi dilimiz olduğu için Türkçenin güncelliğini daima koruyacağına inandıkları; buna karşın dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ise Türkçe eğitimi bölümünün geleceğini pek parlak görmedikleri, istihdam olanağının azalacağını ve atamada yaşanan sıkıntılardan dolayı ileride programı tercih eden öğrenci bulunmayacağını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulguları farklı öğretmenlik alanlarında yapılmış olsa da öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları belirlemek amacıyla Karaman (2008) tarafından yapılan çalışmanın "öğretmenlerin mesleğin geleceğine bakış açılarının olumsuz olduğu" na yönelik bulgusu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun Türkçe eğitiminde uygulamalı çalışmalara daha fazla önem verilmesi gerektiğine inandıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları öğrenci seçimlerinde liyakat sisteminin uygulamaya geçirilmesi, araştırma ödevlerine daha fazla önem verilmesi ve öğretmenlik uygulaması dersinin daha alt sınıflarda verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Araştırmanın bu bulgusu Bağcı'nın (2007) Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması çalışmalarını yetersiz buldukları yönündeki bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca, Çapa ve Çil'in (2000) "öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin öğretmen yetiştirme programlarında yoğun bir şekilde yer alması öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir" ve Bulut'un (2009) "öğretmen yetiştiren yükseköğretim programlarında öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yeterince yer verilmelidir" yönündeki görüşleri araştırmanın bu bulgularını destekler niteliktedir.

Sonuç olarak dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini algılama biçimlerini etkileyen önemli nedenlerden birinin KPSS olduğu, bu nedenle öğretmen adaylarının mesleğe yönelik duygusal tükenmişlik yaşadıkları ve duyarsızlaştıklarını söylemek olanaklıdır. Bu nedenle öğretmen adaylarının hizmet öncesinde mesleğe duydukları manevi doyumun artırılmasına yönelik önlemler alınmalıdır. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Türkçe öğretmenliği bölümü daha cazip hale getirilmelidir. Böylece öğretmen adayları tarafından bu bölüme olan ilginin artırılması ve nitelikli adayların öğretmenliği seçmeleri sağlanabilir.
- Öğretmen adaylarına lisans eğitimi sırasında öğretmenlik mesleği ve Türkçe öğretmenliği bölümü tanıtılarak bu bölümün birey ve toplum açısından önemi vurgulanmalı, adayların öğretmenlik bilincini kazanmaları sağlanmalıdır. Türkçe öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmek amacıyla, öğretim süreci boyunca bu mesleğe ilişkin bilgilendirme ve özendirme çalışmalarına yer verilmelidir.
- Eğitim planlanması daha etkili bir biçimde yapılmalı ve Türkçe öğretmenliği bölümü mezunları ile istihdam edilecek öğretmen sayıları arasında denge sağlanmalıdır. Türkçe öğretmeni gereksinimi mutlaka bir gereksinim analizi yapılarak ortaya konulmalı ve öğretmen gereksinimi planlaması sağlıklı bir biçimde yapılmalıdır.
- Öğretmen adaylarının seçiminde çok boyutlu seçim ölçütleri esas alınmalıdır.

- Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının mesleğe yatkınlıkları ve tutumları belirlenmelidir.
- Bu araştırma Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünün birinci ve son sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır. Bu alanla ilgili farklı üniversitelerin ilgili anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adayları üzerinde benzer araştırmalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Acat, B., Balbağ, M.Z., Demir, B. ve Görgülü, A., (2005). Fen edebiyat fakültesi, eğitim fakültesi ve tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik meslek algıları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17: 27-35.
2. Akpınar, E., Yıldız, E. ve Ergin, Ö., (2006). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19: 56-62.
3. Aksu, M., (2005). Eğitim fakültelerinin değişen rolleri ve Avrupa boyutu. Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları Ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, (22-24 Eylül 2005): 25-42.
4. Alkan, C., (2000). Meslek ve öğretmenlik mesleği. V.Sönmez (Ed.). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Anı Yayınları, Ankara.
5. Aşkar, P. ve Erden, M., (1986). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. I. Ulusal Eğitim Kongresi. (24-30 Kasım 1986). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
6. Bağcı, B., (2007). Türkçe öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin meslek yeterlilik düzeyleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
7. Başbay, M., Ünver, G. ve Bümen, N.T., (2009). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: boylamsal bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15 (59): 345-366.
8. Bedel, E.F., (2008). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve bazı kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 4(1): 31-48.
9. Bulut, İ., (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14: 13-24.
10. Bulut, H. ve Doğar, Ç., (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1): 13-27.
11. Can, Ş., (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24: 13-28.
12. Can, G., (1987). Öğretmenlik meslek anlayışı üzerine bir araştırma (Ankara okullarında). *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1): 159-170.
13. Çapa, Y. ve Çil, N., (2000) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 69-73.
14. Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö., (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15): 33-53.

15. Çeliköz, N. ve Çetin, F., (2004). AÖL öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. Milli Eğitim Dergisi, 32 (162): 136-145.
16. Çetin, S., (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 18: 28-37.
17. Çetin, S. ve Çetin, F., (2006). Anadolu öğretmen liseleri ve bu liselerden mezun olmuş eğitim fakültesi öğrencileri üzerine bir inceleme. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 19: 1-12.
18. Çetinkaya, Z., (2009). Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. İlköğretim Online, 8 (2): 298-305, 2009. <http://ilkogretim-online.org.tr>. adlı siteden 09.11.2011 tarihinde alınmıştır.
19. Durmuşoğlu, C., Yanık, C. ve Akkoyunlu, B., (2009). Türk ve Azeri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36, 76-86.
20. Gömleksiz, N., (2004). Öğretmenlik mesleğinin nitelikleri. M. Taşpınar (Ed.). Öğretmenlik mesleği. Üniversite Kitabevi, Ankara.
21. Güleçen, S. Cüro, E. ve Semerci, N., (2008). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18 (1): 139-157.
22. Gürbüzürk, O. ve Genç, S.Z., (2004) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (7), 47-62.
23. Erden, M., (1998). Öğretmenlik mesleğine giriş. Alkım Yayınları, Ankara.
24. Erdem, A.R. ve Şimşek, S., (2000). PAÜ eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenliği seçmelerinde etkili olan faktörler. II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu. 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
25. Işık, S., Yaman, M. ve Soran, H., (2005). Biyoloji ve biyoloji öğretmenliğine karşı tutumlarına göre biyoloji öğretmen adaylarının tiplerinin belirlenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29: 110-116.
26. Kaya, B. ve Büyükkasap, E., (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri. Gazi Üniversitesi Eğitim Dergisi, 13 (2): 367-380.
27. Karaman, N., (2008). Öğretmenlerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte bekledikleri nelerdir? Lisansüstü eğitim öğretim ve sınav yönetmeliğinin eğitim bilimleri anabilim dalı, eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi bilim dalı için öngördüğü yüksek lisans dönem projesi olarak hazırlanmıştır. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
28. Karslı, M.D. ve Güven, S., (2011). Öğretmen yetiştirme politikaları. S.Aynal Kilimci (Ed.). Türkiye'de öğretmen yetiştirme içinde(53-84) PegemA Akademi: Ankara.
29. Kavcar, C., (1999). Nitelikli öğretmen sorunu. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, 11: 1-13.
30. Kavcar, C., (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 35 (1-2).

31. Kaya, A. ve Büyükkasap, E., (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (2): 367-380.
32. Miles, M.B. and Huberman, A.M., (1994). *Qualitative data analysis 2nd ed.*. Thousand Oaks, CA: Sage.
33. Oğuz, A. ve Topkaya, N., (2008). Ortaöğretim alan öğretmenliği öğrencilerinin öğretmen özyeterlik inançları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları. *Akademik Bakış*, 14: 23-36.
34. Okçabol, R., (2005). Öğretmen yetiştirme sistemimiz. *Ütopya Yayınevi*: Ankara.
35. Okçabol, R., (1998). Türkiye’de öğretmen profili araştırması ve öğretmen yetiştirmede yeni arayışlar. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Cilt I. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 685-694.
36. Okçu, V. ve Çelik, H.C., (2009). Öğretmen adaylarının KPSS’ye ilişkin görüşlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına etkisi. I Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi. (1-3 Mayıs 2009, Çanakkale-Türkiye). <http://www.eab.org.tr/eab/oc/egtconf/pdfkitap/pdf/465.pdf> adlı siteden 16.12.2011 tarihinde alınmıştır.
37. Olgun, C.K., (2008). Nitel araştırmalarda içerik analizi tekniği. *sosyoloji notları: 3 Aylık Yaygın Sosyoloji Dergisi*: 66-70.
38. Oral, B., (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15: 88-98.
39. Özbay, M., (2005). Türkçe eğitimi bölümleri için lisans programı önerisi. Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, (22-24 Eylül 2005), ss: 311-334.
40. Özbek, R. Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N., (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, IX (2): 221-232.
41. Pehlivan, Z., (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının fiziksel benlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının analizi. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156), 126-141.
42. Pehlivan, H., (2006). Öğretmenlerin sahip olduğu bazı duyuşsal özelliklerin öğretme davranışlarına yansımaları. XVII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Erişim: [http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?](http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx) adlı siteden 08.06.2009 tarihinde alınmıştır.
43. Saban, A. Korkmaz, İ. ve Akbaşlı, S., (2004). Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 17: 198-209.
44. Sağlam, A.Ç., (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, V (I): 59-69.
45. Seferoğlu, G., (2006). İngilizce öğretmenliği sertifikası programı ile yetiştirilen öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumları. XVII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, {ONLINE}: [http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?](http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx) adresinden 08.06.2009 tarihinde indirilmiştir.
46. Semerci, N. ve Semerci, Ç., (2004). Türkiye’de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1): 137-146.
47. Semerci, Ç., (1999). Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeği. *Eğitim ve Bilim*. 23 (111).

48. Senemoğlu, N., (2007). Öğrenci görüşlerine göre öğretmen yeterlikleri.
http://yunus.hacettepe.edu.tr/~n.senem/makaleler/ogretmen_yeterli.htm adresinden 10.11.2011 tarihinde indirilmiştir.
49. Sirkıntı, E., (1999). Öğretmen yetiştirmede öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin önemi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
50. Şimşek, H., (2005). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları", Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi, 1 (II). http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_II/huseyinsimsek.doc adlı siteden 24.05.2007 tarihinde alınmıştır.
51. Şişman, M., (2005). Öğretmenliğe giriş. (Sekizinci Baskı). Pegem A Yayınları: Ankara.
52. Tanel, R. Şengören, S.K. ve Tanel, Z., (2007). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2 (22): 1-9.
53. Tekerek, M. ve Polat, S., (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium, 22-24 September 2011, Elazığ: Fırat Üniversitesi.
<http://web.firat.edu.tr/icits2011/papers/27760.pdf> adlı siteden 25.12.2011 tarihinde alınmıştır.
54. Temizkan, M., (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6 (3): 461-486.
55. Üredi, L. ve Üredi, I., (2007). Sınıf öğretmenlerinin tercih ettikleri öğretim stillerinin yordayıcısı olarak öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (27-29 Nisan 2007-Eskişehir): 310-314.
56. Üstün, E., Erkan, S. ve Akman, B., (2004). Türkiye'de okulöncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10: 129-136.
57. Üstüner, M., Demirtaş, H., and Cömert, M., (2009). The attitudes of prospective teachers towards the profession of teaching (The Case of Inonu University, Faculty of Education). Education and Science, 34 (151): 140-155.
58. Varış, F., (1989). Milli eğitimde birkaç kritik sorun. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22.
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/511/6266.pdf> adlı siteden 12.11.2011 tarihinde alınmıştır.
59. Yıldız, K. ve Erdoğan, T., (2007). Sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. (27-29 Nisan 2007-Eskişehir): 444-447.
60. Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayınları: Ankara.
61. Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (Geliştirilmiş 6. baskı). Seçkin Yayıncılık: Ankara.